

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Kuhinja vsa četrtlet in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge isvenavstrijale Nemele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plaša na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katož Makovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5, — Krokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, v sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštno proste.

Nemiri na Dunaju.

Kri je tekla.

Cena vsem živlom in vsakdanjim potrebščinam je zadnji čas visoko poskočila. Toda socialna-demokratska stranka v Avstriji vidi le eno živilo, ki se je tudi podražilo, namreč meso. In par let že ne slišimo drugega klica iz njenih vrst kakor: Tujo živino in premorsko meso v našo državo. Z drugimi besedami se to pravi: Uničimo kmeta, da sami lahko živimo.

Socialna demokracija namenoma in iz političnih vzrokov govori samo o mesni draginji. O podražanju petroleja, sladkorja, piva, železa, premoga, platna, mila, špirta itd. noče izgubljati besed. Streti hoče politično moč avstrijskega kmetijstva, vso politiko spraviti v tir veleobrti in tako zadati smrtni udarec kmečkemu stanu, iz kojega razvalin bi naj prišli socialni demokraciji novi, mnogoštevilni pristaši.

In tudi glede mesne draginje je socialna demokracija krivična, ker pripisuje razlog za draginjo kmetu. Ravno te dni pa se vsak pošten človek lahko prepriča, da je nasprotno res. Cena živini pada, cena mesu pa se dviga. Kdo je krivec, ni težko uganiti, toda socialna demokracija hoče imeti za kriveca edino le kmeta.

Da bi socialna demokracija opozorila tudi najvišje kroge na svojo agitacijo proti mesni draginji, je zadnje nedeljo, dne 17. t. m. uprizorila na Dunaju velikanske nemire. Toda najvišji krogi so se lahko o nečem drugem prepričali nego o mesni draginji med socialnimi demokrati. Med nemiri so se slišali glasni kriki: Živela prekucija! Živela ljudovlada! Živela Portugalska! In na svetilnike so pritrjevali rudeče zastave z napisom: Živela prekucija! Vse gibanje je pokazalo, da hoče socialna demokracija streti močni in mirni kmečki stan, ker le preko njegovih mrtvih teles lahko pride do svojih ciljev: do revolucije, do republike in do razmer, kakor so na Portugalskem. Nedeljski dunajski izgredi niso veljali draginji, ampak so bili agitacija za splošno prekucijo. Sedaj pa nekoliko poročila o nedeljskih dunajskih nemirih.

Izgredi nameravani.

Socialno-demokratska stranka je sklicala na Dunaju za nedeljo, dne 17. t. m. v rotovž protestno zborovanje zoper draginjo. Da je imela tudi druge namene, je pokazala s tem, da to pot ni poskrbela za reditje. Zbralo se je od 120 do 140 tisoč oseb, med nji-

mi več tisoč žensk, ki so se obnašale najbesnejše. Shod se je vršil pred rotovžem. Govorili so socialno-demokratski poslanci. Med govori je množica vzklikala: „Živio Portugal!“ — „Živela revolucija!“ — „Angleško govoriti!“ — „Generalni štrajk!“ — „Pasivna rezistenca!“ itd. Več izgrednikov je dvignilo podobno, na kateri je bil naslikan na laterni viseč minister. Nek mlad demonstrant je zlezal na svetilnik in pritržil zastavo z napisom: „Živela revolucija!“ Veliko pozornost je vzbudilo, ko se je med izgrednike pomešalo 500 poštnih in brzojavnih uslužbencev v uniformah. Tudi kipe pred rotovžem je množica okrasila z različnimi zastavami z revolucionarnimi napisi.

Izgredi se začnejo.

Ko je bil shod končan, so razni oddelki izgrednikov začeli na več krajih aprizarjati nemire. Velika množica je hotela vdreti proti cesarskemu dvoru. Toda vrata pred zunanjim dvorom so se takoj zaprla in vojaška straža se je umaknila. Nato se vsu množica proti upravni sodišču ter začne bombardirati poslopje s kamni. Tudi proti dvornemu muzeju se je metalo kamenje in železje. V tem nemiru pa so bile tudi bližnje trgovine zelo prizadete. Začeli so pobijati šipe pri gostilnah in trgovinah, hoteč udreti va-nje.

Vojski nastopijo.

Policija je bila proti velikemu številu izgrednikov brez moči. Zato je moralo nastopiti vojaštvo. Eskadron ulancev je začel prodirati proti izgrednikom. Bil je sprejet s peklenim vriščem. Najbolj so divjali nemirneži v Ottakringu. Tu so pobijali šipe pri javnih poslopih in razbijali trgovine. Lotili so se celo šol. Na eni ljudski šoli so pobili šipe, razdrili ograjo ter znosili vse klopi na ulico. Sodruga je obmetavala tudi altihenfeldsko cerkev s kamni. Iz drevooredov so pobrali klopi, iz šol so pometali stole in tiskovine, knjige, omare in naredili iz njih na ulici barikade, da bi vojaštvo ne moglo prodirati.

Eden mrtev, štirje težko ranjeni.

Oblast je nato komandirala vse vojaštvo proti Ottakringu in posrečilo se je vsaj glavne ceste očistiti izgrednikov. Sodruga je sprejela vojaštvo s kamenjem. Vojaštvo je prodiralo z bajoneti in ranilo več oseb. Pocestni boji so trajali celo dopoldne do večera. Izgredniki so se vedno zbirali in za barikadami zavarovani, vojaštvo s kamenjem bombardirali. Kava-

lerija je bila primorana, sodrgo večkrat naskočiti. — Proti večeru je postal položaj še bolj nevaren. Izgredniki so hoteli vdreti v hiše in pleniti, vsled česar so hišni oskrbniki hitro vsa vrata zaprli. Ker le niso demonstrantje odnehali, in je začelo deloma iz njih vrst, deloma iz oken na policijo in vojaštvo padati kamenje, je bilo končno vojaštvo primorano, oddati na sodrgo salvo. En demonstrant je bil z bajonetom preboden, da je na licu mesta izdihnil, ranjenih pa je bilo 58 oseb, 4 zelo težko, vendar so tu vmes vsteli tudi vojski in policisti. Od policistov jih je več težko ranjenih. Aretiranih pa je bilo v Ottakringu 100 oseb.

Mir se vrača.

Ko je tekla kri, so se začele množice razgubljati. Vodstvo socialno-demokratske stranke je izdalo pomirjevalen oklic, seveda mnogo prepozno, ker je bila nesreča že gotova. Doseglo pa se s temi izgredi ni za draginjo popolnoma nič. Socialna demokracija je le pokazala, da je do mozga prekucija, drugega vspeha pa razbijanje in prelivanje krvi ne bode imelo. V ponedeljek je bil na Dunaju že mir. V vseh krogih vlada ogorčenje nad vodstvom socialne demokracije, ki so tirali toliko ljudi v nesrečo. Ko se je peljal cesar v ponedeljek iz Senbruna na dvor, si je ogledoval razdrtine pri upravnem sodišču ter odločno obsojal tako brezpametno divjanje. Škoda je, da so žrtve yčinoma nedolžne, a hujskačev, ki so vsega krivi, roka pravice ne bo mogla doseči. Draginja pa se z revolucijo gotovo ne bo odpravila.

Druga mesta.

V Pragi se je tudi v nedeljo dne 17. t. m. vršilo deset socialno-demokratskih shodov proti draginji. Po shodu je 15.000 udeležencev šlo na trg sv. Vavla, kjer je govoril poslanec Neme razburjeni množici, ki je nosila rdeče zastave. Slišali so se klici: Živio revolucija, proč s kmeti, proč z vlado itd. Tudi češki narodni socialci so priredili burne shode. Do kakih resnih spopadov ni prišlo.

V drugih mestih na Češkem se je vršilo okrog 40 velikih zborovanj, ki so bila vsa naperjena proti draginji in kmetom. Vsi shodi so bili združeni z malimi in večjimi nemiri po ulicah.

Enake razburkane shode in obhode je priredila socialna demokracija v Gradcu, na katerih so graški socialno-demokratski voditelji in poslanci huj-

PODLISTEK.

Vinska letina v preteklih stoletjih.

Mnoge naše bralce bo gotovo zanimalo, ako jim podamo kratek seznam, kako je v 18. in 19. stoletju v naših krajih gospodovala suša in kakšne so bile posamezne vinske letine.

Vsled suše, oziroma mokrote prejšnjih let je bila l. 1714 strašna lakota, da je v naših krajih pomrlo mnogo ljudi od gladi. — Leta 1818 je bila huda suša. Celo spomlad in poletje ni padlo ne kapljice dežja. Po travnikih in njivah je bilo vse zažgano, drevje golo, tudi vinogradi so zelo trpeli. Vino je bilo to leto močno kot žganje. Drava se je tako posušila, da se je lahko kjerbodi prebredla. Tudi leta 1719 in 1726 je bilo zelo suho in vroče. Vina je bilo mnogo in izvanredno dobro. — Leta 1766 je bila taka suša, da v ljubomskih gorica ni bilo skoraj nič vina; v mariborski okolici pa je bila vinska letina izborna. — Leta 1776 je bilo vino kislo kot očet. Po mnogih krajih je ostalo grozdje popolnoma trdo. — Leta 1777 je prirastlo vsled suše zelo malo vina, a bilo je izvrstno; imenovali so ga še dolga leta potem „zlato kapljico“. Po poljih pa je silno slabo obrodilo, pretil je glad. — Leta 1779 je bilo od februarja do pozne jeseni izvanredno lepo in toplo vreme. Vsega je obrodilo obilo, vino je bilo posebno sladko. — Leta 1783 je neka suha megla prevlekla ozračje tako, da sta mesec in solnce sijala čisto rudeče, nek žveplen dim se je kadil po zraku. Dobrega vina je bilo v obilici.

Največ vina v 18. stoletju se je pridelalo v letih 1785, 1786 in 1787. Pa tudi sladko je bilo. Kró-

marji so ga točili bokal ali stari „pint“ po 1 do 3 krajcarje. Vino leta 1788 pa je bilo tako močno, da je mnogo ljudi zbolelo od njega. Izvrstno in mnogo vina je bilo tudi l. 1790. Slabe letine so bile 1789, 1791 in 1793. Zadnje leto je mrz in spomladni sneg ter poletna toča uničila skoraj ves vinski pridelek.

Leta 1794 in 1795 je bilo zopet zelo malo vina, a še tisto slabo. Nenavadno ugodne vinske letine so bile leta 1796, 1797 in 1798. Vinska kapljica je bila čudno sladka in močna. Bilo je pa vina tudi izredno mnogo. Ljudje so se še dolga leta spominjali na to „vinsko trojico“. Leta 1799 in 1800 sta bili suhi, a vinska letina je bila pičla.

Leta 1801, 1802 in 1803 so bila za vinorejce slaba, vino kislo. Malo boljše je bilo leta 1804. Leta 1805 pa je bila letina izvanredno slaba, vino pa najslabše, kar se ga je kdo spominjal. Še koncem oktobra je bilo grozdje trdo, da so ga morali tolči. Vino je bilo tako kislo, da je kar za ušesi škripalo, če ga je kdo pil. Enako je bilo leta 1806.

Dobra vinska letina je bila leta 1807, bilo je izvrstno vino; slabo je bilo leta 1808. Leta 1809 in 1810 pa je bilo radi suše mnogo zelo dobrega vina.

Leta 1811 je bilo malo vina, pa izvrstno in sladko tako, da še boljše najstarejši ljudje niso pomnili. Dalo se je dolgo vrsto let dobro shraniti. Kot starina se je prodajalo to vino bokal po 1 do 2 gl. srebra. Leta 1812 je bila trgatav obila, a vino je bilo slabo. Od leta 1813 do leta 1817 so bile sploh same slabe letine. Leta 1816 je bila huda lakota v naših krajih. Leta 1818 in 1819 je bilo malo vina, a dobro. Leta 1820 in 1821 je bilo zopet zelo hudo. Grozdja malo, a še tisto je bilo o Lukeževem trdo kot oreh. Poljskih pridelkov ni bilo nič. Leta 1822 so pridelali malo, pa izborno vino, leta 1823 pa je bila slaba trgatav. Leta 1824 je bilo mnogo zelo dobrega vina, potem pa vsa leta do 1830 je bilo vino nenavadno sladko, leta 1831,

1832 in 1833 pa so bile slabe letine glede vina, kakor tudi drugih pridelkov. Leto za letom je bilo slabše.

Prišlo je glasovito leto 1834. Po zimi 1833—34 ni bilo ne deža, ne snega, bila je tako gorka zima, da so ljudje po zimi bosi hodili okrog in imeli živino na pašnikih. Meseca januarja so že cvetele marelice in breskve. Meseca marca je že trsje poganjalo. Sredi aprila se je že grozdje pokazalo, majnika je cvetelo. Trgateg se je pričela že koncem avgusta in je trajala do konca novembra. Vročina je bila neznosna, suša nepopisna. Od spomladi do Velike gospojnice ni bilo kapljice dežja; večkrat se je napravilo ko dežju, pa se je zopet vse razkadilo. Studenci in potoki so se popolnoma posušili. Mura in Drava sta bili tako plitvi, da je človek lahko oblečen suh prišel črez. Pomanjkanje vode je bilo strahovito. Žejo so trpeli ljudje in živina. Vsled suše se je tupatam drevje posušilo, gozdovi so se od vročine zažigali. Vse je bilo golo, ceste in travniki so bili enaki. Pomanjkanje krme in paše je bilo veliko, cena je živini grozno padla, en funt govedine je stal tedaj le 4 krajcarje. Kmetje so morali skoraj vso živino poklati. Naslednja leta pa je postala živina zopet strašno draga.

Žita je leta 1834 vkljub suši precej prirastlo. Suša in vročina je zelo vplivala na trto; vina je prirastlo mnogo in izvrstnega. Bilo je sladko kot strd in se je dalo vžgati kot žganje. Držalo se pa v gor-kih kletih ni dolgo. Ker je bilo premočno, spravilo je mnogo ljudi pod crudo. Še dandanes stari ljudje pripovedujejo z vidnim veseljem o sladkem vinu leta 1834.

Leta 1835 je bilo silno mnogo vina, a ni dobro dozorelo. Leta 1836 je dalo grozdje zopet izvrstno in mnogo vina.

Leta 1837 in 1838 je bila slaba letina. Leta 1839 je vladala zopet huda suša, prirastlo je obilo dobrega vina, ki je bilo zelo sladko. Leta 1840 je bila srednja letina. V letih 1840, 1841, 1842 je pobila toča sko-

skali delavsko množico proti draginji in kmetu. Policija je bila pripravljena, a ni imela mnogo opravka, ker so se demonstracije vršile bolj mirno, kot na Dunaju. Enako je bilo v drugih avstrijskih mestih.

Nahujšana množica pa je skoraj povsod pozabila na draginjo in je le vpila po načinu francoskih in portugalskih prekuhuhov proti vladi, cerkvenim in posvetnim oblastnikom.

Politični ogled.

— **Državni zbor** bo začel zopet dne 5. oktobra delovati. Prve dni se bo govorilo, kakor kažejo najnovejši dogodki, večinoma le o draginji. Zastopniki kmečkega prebivalstva bodo poskrbeli za to, da se ne bo govorilo samo o draginji mesa, ampak tudi o drugih draginjah. Nekateri stanoviti si mislijo, da ima kmet pravico do stradanja. Zato zahtevajo vse mogoče uredbe, ki bi gotovo uničile kmetijski stan. Kmetje morajo stati na straži za pravice svojega stanu. Ne smejo se vrniti več časi, kakor so bili še pred 30 in 20 leti, ko je vsakdo smel odirati kmeta, kakor ga je hotel in umel.

Deželni zbor štajerski še do danes ni sklican na jesensko zasedanje. Mi vemo iz dobro poučenih krogov, da so naši poslanci zopet ponudili Nemcem roko v spravo, ako se dovolijo najpotrebnejše zahteve spodnještajerskega kmetijskega ljudstva, kakor so cestne, vodne, vinogradniške in druge zadeve. Ptujski „Štajerc“ torej samo hujša, ako krivdo za nedelavnost štajerskega deželnega zbora zvrta na slovenske poslance. Če se ne snide deželni zbor, krivi so tega samo Nemci, ki niti drobtinice nočejo privoliti spodnještajerskim Slovincem. Gotovo pa Slovenci niso zaradi tega v štajerski deželi, da bi le delali in stradali, mastili pa bi se naj drugi. Vse ima svoje meje.

— **Novi avstrijski vojni minister.** Cesar je imenoval generala Morica viteza pl. Auffenberga za vojnega ministra. General Auffenberg je bil dosedaj poveljnik 15. vojnega kora v Sarajevu; rojen je bil leta 1852 v Tropavi. Njegova žena je rodom Ljubljanka in govori dobro slovenski.

Avstrijsko uradništvo se v zadnjem času hudo zavzema za povišanje svojih plač ter preti, da ne bo več delalo, ako se njegovim željam ne ugodijo. Srečni ljudje, ki lahko tako brezvestno govorijo. Ako bi kmet tako ravnal in vsled draginje ne hotel delati in plačevati davkov, bi državni uradniki gotovo ne upoštevali njegovih razmer, ampak ga rubili in nazadnje brez usmiljenja pognali iz hiše. Ko zahtevajo uradniki sedaj nove plače, pa nič ne povedo, kdo naj jih plača. Ali kmet, ali obrtnik? Ta dva stanova trpita gotovo mnogo več, nego avstrijski uradniški stanoviti, in posebno v letošnji zimi jima preti beda in pomanjkanje. Zato je tudi izključeno, da bi se naj ugonobilo kmeta in obrtnika, samo da lahko živi uradnik. Treba se je ozirati na razmere vseh stanov in vsem zagotoviti vsakdanji kruh. To pa ne gre, da bi se naj kmečki in obrtniški stan v slavo in čast drugih stanov ubil.

— **Napad na ruskega ministrskega predsednika** Stolipina. V četrtek, dne 14. septembra je v gledališču v mestu Kiew na Ruskem pek odvetnik Bagraff ustrelil dvakrat na ministrskega predsednika Stolipina; krogla mu je obšla v trebuhu. V gledališču, v katerem se je nahajal tudi car z družino, je nastalo veliko razburjenje. Stolipina so zanesli v bolnišnico, kjer je v ponedeljek, 18. sept. ob 10. uri zvečer umrl. Morilec Stolipina je rodom jud. Na Ruskem so vseh nemirov večinoma krivi judje, ki se na šolah in v Švici in drugih deželah navzamejo prekucuškega duha.

Svetovni mir je še vedno v nevarnosti, dokler se Francija in Nemčija ne sporazumeta radi Maroka, kjer se borita vsaka za svoj upliv. Pogajanja napredujejo zelo počasi. Med tem pa so nastale v veliki politiki nove težave, ker hoče tudi Italija imeti v Tripo-

raj vse dele Spodnjega Štajerja, trta je obrodila drugače dobro. Od leta 1842 do leta 1846 se je pridelalo mnogo srednje-dobrega vina; v letu 1845 je bila zopet huda suša.

Leta 1847 je bilo slabše radi mokrote. Leta 1848 je poleg vojsk in vstaj prineslo tudi mnogo zelo dobrega vina; leta 1849 pa je bilo vino slabše.

Leta 1850 je bila strašna zima, kakoršne še nihče ni pomnil. Pozable so trte in drevje, da to leto ni bilo ne sadja ne vina. Tudi žita je zelo malo prirastlo. V letih od 1851 do 1860 je toča hudo klestila po Spodnjem Štajerskem. Vendar so bile posamezne vinske letine še dokaj ugodne.

Dne 27. junija 1861 je strašna toča uničila vinograde, sadje in polja med Središčem, Ormožem, Ljutomerom in Radgono. Vinski pridelek je bil za več let uničen.

Leta 1866 je dne 24. maja hud mraz uničil vinograde. Leta 1869 je že 18. oktobra zapadel visok sneg, nastopil je velik mraz, ki je ugonobil mnogo grozdja in poljskih pridelkov.

Od leta 1870 do leta 1880 so bile srednje vinske letine. V tem desetletju so se leto za leto ponavljale razne vremenske nime, ki so tudi vinogradom prizadiale mnogo škode.

Od leta 1881 do leta 1885 so bile zaporedoma slabe vinske letine, vina je bilo le malo, pa še to kislo in slabo. Precej dobro vino je bilo leta 1888, odlej pa so bila vina do leta 1890 slabša, ali vsaj sred-

lišu več upliva. Pogajanja Nemčiji niso dala miru, tako, da se je sedaj tudi Italija zglasila s svojimi zahtevami na afrikanskih tleh. Vse evropske države hočejo imeti kolikor mogoče moči ob Sredozemskem morju, za to pa so tudi hudo ljubosomne med seboj in bati se je ob najmanjših zamotljajih velikih vojsk.

Razne novice.

* **Umrl** je dne 19. septembra v ormoški bolnišnici ž. g. Simon Petek, kaplan v Majšpergu. Rajnemu se je vnela noga, napravil se mu je takozvani „šen“ v nogi, kar je povzročilo smrt. Pogreb se je vršil danes, v četrtek, ob 11. uri dopoldne. N. v. m. p.!

* **Svobodomiseli** proti verskim vajam šolske mladine. Liberalci in svobodomiseli vseh narodov se zadnji čas strastno bore proti verskim vajam šolske mladine. Ni jim prav, da imamo v Avstriji postavo, ki določuje, da se morajo šolski otroci udeleževati šolskih sv. maš, da morajo iti k spovedi in obhajilu, tudi jim ni všeč, da morajo opravljati otroci skupno molitev pred in po pouku. Svobodomiseli dobro vedo, da če se mladina v rani mladosti ne bo navajala k poštenemu življenju, bodo jo tem lažje nasprotniki krščanstva vjeli v svoje mreže. Proti nameri društva „Svobodna šola“, ki hoče doseči omejitev verskih vaj šolskih otrok, morajo krščanski stariši nastopiti z vso resnostjo.

* **Cast** vsake hiše je dober katoliški list. Kaka razlika med hišo, kjer so udomačeni „Slov. Gospodar“, „Straža“, „Naš Dom“ ali drugi, v katoliško-slovenskem duhu pisani listi, in pa med ono, kjer se prebirajo nemškutarski in liberalni listi! Tukaj vzor življenja na podlagi katoliških načel, tam pa nemir, prekletnje in surovost. Vrednost dobrega berila, poštenih listov je neprecenljiva. Zatorej pa, katere hiša hoče veljati za pošteno, naj si naroči „Slovenskega Gospodarja“ ali druge naše liste. Tista kronca, ki se plača četrtletno za naročnino, pač nobenega ne bo ugonobila. Posebno pa zahtevajmo od onih, ki imajo radi naše novce, to so gostilničarji, trgovci in obrtniki, da si naročijo naš list. Naj velja pravilo: V vsako pošteno slovensko hišo „Slovenskega Gospodarja“!

* **Koroški Slovenci** so imeli svojo politično organizacijo osredotočeno v „Katoliško-političnem in gospodarskem društvu za Slovence na Koroškem“. Društvo je pred letošnjim ljudskim štetjem v posameznih krajih izvrševalo lastno ljudsko štetje, da se dožene zanesljivo število Slovencev. Dasiravno se je tako zasebno ljudsko štetje izvrševalo nemoteno tudi po drugih deželah, vendar je koroški deželni predsednik baron Hein društvo dne 8. januarja t. l. razpustil. Voditelj koroških Slovencev, dr. Brejce, je vložil proti nepostavni razpustitvi društva ugovor. Notranje ministrstvo je ugovoru ugodilo in je te dni razveljavilo odlok deželne vlade. S tem je koroškim Slovincem, ki se imajo boriti s še bolj drznimi nasprotniki kot štajerski Slovenci, dano lepo zadoščenje. V kratkem se bo vršil občni zbor društva, da se zopetno društveno delovanje pospeši. Koroškim bratom k lepi zmagi iskreno čestitamo!

* **Orlovska organizacija** na Štajerskem se vedno lepše razvija. Novi odseki se ustanavljajo nedeljo za nedeljo. Razveselila nas je ustanovitev Orla v Ptuj, kjer je bila ta organizacija za naše mladeniče res nujno potrebna. Pretečeno nedeljo pa se je ustanovil zopet nov telovadni odsek v Središču, in to v kraju, kjer se štejejo liberalci za popolne samopašne gospodarje. Letošnje jesen se bo ustanovilo še več novih odsekov na Dravskem polju in drugod. Orli so se pri našem ljudstvu res zelo priljubili s svojimi lepimi nastopi. Rodoljubi, naznanite nam, kje bi še kazalo ustanoviti Orla.

* **Kako liberalci** sramotijo naše mladeniče. Naši fantje še niso pozabili, kako so prijatelji slovenskega liberalnega učiteljstva sramotili nje s psovko: „Slovenski fantje so posvinjili šentjursko kmetijsko šolo“. Vsi organizirani spodnještajerski fantje so se

nje vrste. Pojavila se je vsako leto bolj močno strupena rosa ali peronospora.

Leta 1890 je prirastlo zopet nenavadno dobro vino. Tudi to leto je suša hudo pritislila, primanjkovalo je krme in drugih pridelkov.

Vina med leti 1890 do 1900 so bila zopet srednje vrste, eno leto slabše, drugo zopet boljše. Dobro in mnogo vinske kapljice je prirastlo, kakor znano, tudi leta 1900.

Toliko površno o vinskih letinah v pretečenih dveh stoletjih. V marsikateri stari kmečki hiši imajo še zapiske vinskih letin za več desetletij nazaj. Zanimivo bi bilo, ako bi se taki zapiski objavili. V naših vinorodnih krajih ljudstvo zelo zanimajo poročila o vinskih letinah pretečene dobe.

V vinorodnih krajih velja pravilo, da se vinske letine za vsakih 100 let ponavljajo. Ker je leta 1811 zrastle izvrstno vino, ki je slovelo še do konca devetnajstega stoletja vsled svoje sladkosti in moči, pričakujejo naši vinorejci, da bo tudi letošnja kapljica enaka oni pred 100 leti. Vedno lepo vreme, suša in toplo jesensko solnce utegne te naše slovenskih vinorejcev uresničiti.

Skoraj bomo zapeli:

Konjički škrebajo,
Ker vožjo težko,
Ker vince peljajo,
K'je močno, sladko!

tedaj vzdignili proti temu sramotanju. Tudi se ni pozabljen, da se šentjurski nadliberalci Drogenik na znanem gospodarskem shodu v Poljčanah ni ravno prikupljivo izrazil o slovenski mladini, očitno radi tega, ker je naša mladina zavrгла med staro šaro nazadnjaški liberalni evangelij. Po naši, nad vse lepo uspeši petrovski slavnosti pa pride „Slov. Narod“ in si predrzne o naših vrlih kmečkih in delavskih mladeničih zapisati med drugim sledeče sramotilne besede: „Tako pa staviti pošvedrane hribovske fantaline in napol pohabljen bogomolce z našimi izvežbanimi in discipliniranimi Sokoli v isto vrsto...“ Tako nizkono piše o naših slov. kmečkih in delavskih mladeničih glasilo slovenskih liberalcev, „Slov. Narod“, dne 14. septembra. Fantje slovenski! Na ta napad izdajalskih liberalcev je treba pošteno odgovoriti z ustanovitvijo novih telovadnih odsekov v vseh večjih krajih Slovenskega Štajerja, da bo jeza liberalnih mazačev še večja. Povemo pa liberalcem, da naj iščejo „pošvedrane in pohabljen fantaline“ med vrstami liberalnih sokoličev. Naši mladeniči so korenjaki, to so že nešteto krat pokazali.

* **Zahtevajte** povsod naše vžgalice! Zadnji čas se opaža, da liberalni komiji na mnogih krajih našim ljudem nočejo prodajati naših vžgalic ter da kratkoma pravijo, da „so pošle“ itd. Naše somišljenice in naši somišljeniki naj vedno v vseh trgovinah in trafikah odločno zahtevajo naše vžgalice „v korist obmejnim Slovincem“. Kjer jih še ni, jih takoj vpeljite! Liberalnim komijem, ki prikrivajo naše vžgalice, pa pojasnite stališče. Zahtevajte povsod od trgovcev, da takoj naroče vžgalice pri tvrdki C. Menardi v Ljubljani!

* **Za Slov. Stražo** je nabral g. Anton Krepek 1290 znamk. Hvala lepa!

Rojaki, ki prihajate v Gradec, zapomnite si hišo v Prokopigasse števil. 12, blizu glavnega trga, kjer se nahaja slov. izobraževalno društvo „Kres“; društvo sv. Marte za brezposelne služkinje in edina naša domača gostilna „Zum Andreas Hofer“.

* **Nemški Sulfuraj** bo imel letošnji občni zbor v nedeljo, dne 1. oktobra v mestu Toplice-Schönau na Češkem.

* **Podraženje** sladkorja. Letos se je sladkor neprimerno podražil. Odkod to? Pravijo, da je napravila suša pri sladkorni pesi ogromno škodo. A povdarjati moramo, da sladkor, ki je sedaj v prometu, še ni izdelan iz letošnje sladkorne pese. Tovarnarji in prekupevalci sladkorja so kar tako zvišali ceno sladkorju. Zanimivo je, da je naš avstrijski sladkor n. pr. na Angleškem več kot polovico ceneji. Tam stane kg sladkorja 40 vin., v Berlinu 53 vin. Na Angleškem rabijo sladkor celo pri pitju prašičev. Da moramo v Avstriji sladkor tako drago plačevati, je pripisovati v prvi vrsti dejstvu, da je na sladkor velik davek; od kg se plača 38 vin. davka. Največ pa je kriv podraženju sladkorja takozvani sladkorni kartel, to je organizacija sladkornih tovarnarjev, ki povzdignejo cene, kakor se jim pač zljubi. Čudo, da se socialni demokratje in liberalci sladkorno draginjo ne pripisujejo kmetu.

* **Podraženje piva.** Na Dunaju so se zbrali ta deden avstrijski pivovarjarji in so določili, da se pivo podraži s 1. januarjem 1912. Zvišanje bo znašalo, kakor smo poročali, 2 kroni pri 100 litrih piva.

* **Kontrolnih zborov** dosluženih vojakov tudi letos ne bo, tako je odredilo vojno ministrstvo.

Slov. kršč.-soc. zveza.

V nedeljo, dne 17. septembra se je vršil v Ljubljani občni zbor osrednje S. K. S. Z. Ob 9. uri dopoldne se je najprvo izvršilo blagoslovljenje Ljudskega doma; blagoslovil ga je vlč. g. kanonik Šiška. Po blagoslovljenju se je začel občni zbor, predsedoval mu je prof. Jarc. Zastopniki pokrajinskih zvez so nato poročali o delovanju zvez.

O štajerski S. K. S. Z. je poročal gospod Mr. Hohnjec:

S. K. S. Z. za Štajersko ima sedaj pod svojim okriljem 139 članic, proti 120 lanskega društvenega leta, na novo je torej pristopilo 19 članic.

97 društev je poslalo poročilo o obnem zboru. Udnino za pretečeno leto je še na dolgu 30 članic. V pretečenem društvenem letu je bilo 10 odborovih sej in eden občni zbor.

Centralna knjižnica ima sedaj 317 izposojevalcev knjig; izposodilo se je v društvenem letu 2950 knjig. Na novo smo kupili 27 knjig različne vsebine. Darovalo se nam je 850 knjig, različne vsebine, večinoma pa Mohorjevih knjig, nekaj pa tudi matičnih; prirastlo je torej centralni knjižnici 877 knjig, tako da sedaj šteje centralna knjižnica 6827 knjig.

Nastopili so kot govorniki: vlč. gospod dr. Hohnjec 50krat, vlč. gospod dr. Korošec 45krat, gospod Žebot 50krat, gospod Kemperle 33krat, gosp. dr. Leskovar 24krat, vlč. gospod dr. Kovačič 9krat, gospod Pušenjak 22krat, vlč. gospod dr. Medved 3krat.

Letošnjo zimo smo priredili dva socialna tečaja in sicer za obmejne Slovence v St. Ilju v Slovenskih goricah in v Konjicah. Oba izborna iztekla, dobra udeležba, zanimanje veliko.

S. K. S. Z. za Štajersko je priredila letos dva romarska vlaka pod vodstvom vlč. gospoda profesorja dr. Jerovskega na Trsat.

Mladenških in dekliških zvez je po 50. Telovadnih odsekov. Orlov je sedaj na slov. Štajerskem 14.